

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Оцінка впливу на довкілля»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	Технології захисту навколишнього середовища 2024 року вступу
Тривалість викладання	7,8 чверті
Заняття:	весняний семестр
Лекції:	2 години
Практичні:	4 години (7 чверть), 2 години (8 чверть)
Мова викладання	українська

Кафедра, що викладає: Екології та технологій захисту навколишнього середовища

Викладач:

Павличенко Артем Володимирович
д.т.н., професор кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища

Персональна сторінка

<https://ecology.nmu.org.ua/ua/Personal/Pavlichenko.php>

E-mail:

pavlichenko.a.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

Дисципліна «Оцінка впливу на довкілля» є важливою складовою освітніх програм для студентів-бакалаврів спеціальностей «Екологія» та «Технології захисту навколишнього середовища». Цей курс надає їм знання та навички щодо сучасних, європейських підходів до оцінювання екологічних наслідків локальних проектів. Студенти отримують можливість ознайомитися із процедурами оцінки впливу на довкілля, що дозволить їм застосовувати ці знання у практичній діяльності, сприяючи ефективному та відповідальному веденню екологічних проектів та захисту навколишнього середовища.

2. Мета курсу

Мета дисципліни полягає у формуванні у майбутніх фахівців знань та вмінь для забезпечення застосування правових та організаційних засад оцінки впливу на довкілля, спрямованої на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів у процесі прийняття рішень щодо провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських і приватних інтересів.

3. Результати навчання

- працювати з законами та підзаконними актами, науково-технічними джерелами, нормативною літературою, проектною документацією для прийняття обґрунтованих рішень
- визначати види планованої діяльності, що підлягають оцінці впливу на довкілля, до прийняття рішення про впровадження планованої діяльності
- оцінювати поточну екологічну ситуацію (базовий сценарій), аналізувати та прогнозувати складні явища у природоохоронній діяльності
- оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів небезпеки на стан довкілля і людину, зокрема величини та масштаби такого впливу
- оцінювати ландшафтне і біологічне різноманіття та аналізувати наслідки впливу планованої діяльності (антропогенного впливу) на природні середовища
- Вміти відслідковувати нові проекти на сайті Єдиного реєстру з ОВД, пропозиції з рівня деталізації звіту з ОВД, надавати письмові або усні коментарі до звіту з ОВД під час громадських слухань
- Знати вітчизняне законодавство з питань відповідальності за порушення екологічного законодавства та порушення вимог законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля
- оцінювати ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів
- формувати запити до компетентних органів для забезпечення виконання норм і вимог екологічного законодавства

- розробляти програми моніторингу та контролю впливу на довкілля під час впровадження планованої діяльності, розробляти рекомендації з післяпроектного моніторингу
- обґрунтовувати заходи, спрямовані на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на довкілля при провадженні планованої діяльності
- обирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від рівнів техногенного навантаження на територію, враховувати кумулятивні впливи розробляти природоохоронні заходи при провадженні планованої діяльності, в тому числі компенсаційні заходи

4. Структура курсу

ЛЕКЦІЇ
Тема 1. Законодавча база України щодо оцінки впливу на довкілля (ОВД) та оцінки впливу на навколишнє середовища (ОВНС). Зміст і суб'єкти оцінки впливу на довкілля
Тема 2. Сфера застосування оцінки впливу на довкілля. Категорії видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля. Класи наслідків (відповідності) діяльності. Підстави для здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля згідно з міжнародними зобов'язаннями України
Тема 3. Гласність оцінки впливу на довкілля. Інформування громадськості про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля, інформація про висновок з оцінки впливу на довкілля та рішення про провадження планованої діяльності. Законодавче і нормативно-правове забезпечення доступу громадськості до екологічної інформації та урахування громадських інтересів при розробленні і реалізації проектів екологічно небезпечних об'єктів та видів діяльності
Тема 4. Повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля, визначення обсягу досліджень та рівня деталізації інформації
Тема 5. Звіт з оцінки впливу на довкілля. Нормативно-методичне забезпечення та стандартизація підготовки звіту з оцінки впливу на довкілля
Тема 6. Громадське обговорення у процесі оцінки впливу на довкілля з метою виявлення, збирання та врахування зауважень і пропозицій громадськості до планованої діяльності. Оголошення про початок громадського обговорення звіту з оцінки впливу на довкілля
Тема 7. Експертні комісії з оцінки впливу на довкілля. Врахування результатів оцінки впливу на довкілля у рішенні про провадження планованої діяльності
Тема 8. Оцінка транскордонного впливу на довкілля. Процедура здійснення оцінки транскордонного впливу на довкілля. Схвалення результатів оцінки транскордонного впливу на довкілля
Тема 9. Відповідальність за порушення законодавства про оцінку впливу на

довкілля. Тимчасова заборона (зупинення) та припинення діяльності підприємств у разі порушення ними законодавства про оцінку впливу на довкілля
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Розвиток законодавства у сфері оцінки впливу на довкілля в Україні. порівняння процедур оцінки впливу на довкілля (ОВД), оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) у складі будівельної документації та екологічної експертизи (ЕЕ)
Ознайомлення зі складом і змістом матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) у складі будівельної документації
Оцінка ризику впливу планованої діяльності на здоров'я населення
Оцінка соціального ризику впливу планованої діяльності
Визначення категорій видів планованої діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля і підлягають оцінці впливу на довкілля
Ознайомлення з єдиним реєстром з оцінки впливу на довкілля
Складання повідомлення про плановану діяльність, яка підлягає оцінці впливу на довкілля. Складання пропозицій з рівня деталізації звіту з ОВД
Практичні аспекти складання звіту з ОВД. Ознайомлення з методичними рекомендаціями з оцінки впливу на довкілля
Оцінювання поточного екологічного стану
Участь громадськості в процедурі оцінки впливу на довкілля
Ознайомлення з порядком проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля
Врахування результатів ОВД. складання висновку з оцінки впливу на довкілля
Підготовка звіту з післяпроектного моніторингу
Експертні комісії з ОВД

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Використовуються інструментальна база кафедри екології та технологій захисту навколишнього середовища, а також комп'ютерне та мультимедійне обладнання. Дистанційна платформа Moodle, MS Office Teams.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90...100	відмінно
74...89	добре
60...73	задовільно
0...59	незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше як 60 балів.

Максимальне оцінювання:

Теоретична частина	Практична частина		Разом
	При своєчасному складанні	При несвоєчасному складанні	
30	70	60	100

Практичні роботи приймаються за контрольними запитаннями до кожної з роботи.

Теоретична частина оцінюється за результатами опитування, що містить 5 відкритих запитань.

6.3. Критерії оцінювання теоретичної частини

Відкриті запитання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. За кожне питання здобувач отримує **10 балів (разом 10 балів)**.

6.4. Критерії оцінювання практичної роботи

За кожну практичну роботу здобувач вищої освіти може отримати наступну кількість балів:

5 балів: отримано правильну відповідь (згідно з еталоном), використано формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

4 бали: отримано правильну відповідь з незначними неточностями згідно з еталоном, відсутня формула та/або пояснення змісту окремих складових, або не зазначено одиниці виміру.

3 бали: отримано неправильну відповідь, проте використано формулу з поясненням змісту окремих її складових, зазначено одиниці виміру.

2 бали: отримано неправильну відповідь, проте не використано формулу з поясненням змісту окремих її складових та/або не зазначено одиниці виміру.

1 бал: наведено неправильну відповідь, до якої не надано жодних пояснень.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання),

плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка" <http://surl.li/alvis>.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освітим буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Оцінка впливу на довкілля».

8 Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2017, № 29, ст. 315.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>
2. Бабенко Л.В., Матухно О.В., Сибір А.В. Оцінка впливу на довкілля: Навчально-методичний посібник. Частина 1.– Дніпро: НМетАУ, 2019. – 39 с.
3. Бабенко Л.В., Матухно О.В., Романько Я.В. Оцінка впливу на довкілля: Навчально-методичний посібник. Частина II.– Дніпро: НМетАУ, 2020. – 41 с.
4. Постанова КМУ №1010 від 13.12.2017 р. «Про затвердження Критеріїв визначення планованої діяльності, її розширення та зміни, які не підлягають оцінці впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1010-2017-п#n12>
5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності у сфері довкілля та щодо цивільного захисту на період дії воєнного стану і у відбудовний період» від 15.03.2022 № 2132-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2132-20#Text>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017р. № 1026 «Про затвердження Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля та Порядку ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1026-2017-п#Text>
7. Загальні методичні рекомендації щодо змісту та порядку складання звіту з оцінки впливу на довкілля. URL: <https://eia.menr.gov.ua/upload/files/MjBdJhe12r.pdf>
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2017р. № 989 «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань у процесі оцінки впливу на довкілля» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/989-2017-п#Text>
9. Постанова КМУ № 824 від 14.09.2020 р. «Про внесення змін у додатки 2 і 3 до Порядку передачі документації для надання висновку з оцінки впливу на довкілля та фінансування оцінки впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/824-2020-п#Text>
10. Методичні рекомендації з підготовки звіту з післяпроектного моніторингу. URL: <https://mepr.gov.ua/mindovkilliya-zaproshuye-do-obgovorennya-proyektu-metodychnyh-rekomendatsij-z-pidgotovky-zvitu-z-pislyaproektnogo-monitoryngu/>
11. Наказ Міндовкілля № 452 від 06.07.2021 р. «Про забезпечення участі експертів у здійсненні оцінки впливу на довкілля». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1279-21#Text>
12. ДБН А.2.2-1:2021 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС)». К.: Мінрегіон України, 2022. – 26 с. URL: https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/DBN-A_2_2-1-2021.pdf
13. Оцінка впливу на довкілля: можливості для громадськості (посібник) / Є. Алексєєва [за заг. ред. О. Кравченко] — Видавництво «Компанія Манускрипт» - Львів, 2017. - 36 с.

14. Муліна А.В., Павличенко А.В. (2021). Дослідження впливу автотранспорту на тепловий режим територій прилеглих до автомобільних шляхів. Збірник наукових праць НГУ, (65), 207-219

15. Павличенко А., Палехова Л. Синергетичні ефекти екологічної сталості в глобальних ланцюгах створення вартості. Стале споживання та виробництво у глобальних ланцюгах створення вартості : монографія. За заг. ред. А. В. Павличенка та Л. Л. Палехової. Дрезден, 2024. С. 9-29.

16. 3. Павличенко А., Палехова Л. Драйвери та бар'єри переходу металургії України до циркулярної економіки. Стале споживання та виробництво у глобальних ланцюгах створення вартості : монографія. За заг. ред. А. В. Павличенка та Л. Л. Палехової. Дрезден, 2024. С. 105-120.

Додаткова:

1. Методичні рекомендації з розробки звіту з оцінки впливу на довкілля в галузі лісового господарства. URL: <https://eia.menr.gov.ua/upload/files/bakVgo9Va .pdf>

2. Методичні рекомендації з підготовки звіту з ОВД щодо об'єктів оброблення небезпечних відходів. URL: <https://mepr.gov.ua/mindovkilliya-zaproshuye-obgovoryty-proyekt-metodychnyh-rekomendatsij-z-pidgotovky-zvitu-z-ovd-shhodo-ob-yektiv-obroblennya-nebezpechnyh-vidhodiv/>

3. Методичні рекомендації з підготовки звітів з оцінки впливу на довкілля для хвостосховищ та шламонакопичувачів. URL: <https://mepr.gov.ua/mindovkilliya-zaproshuye-do-obgovorennya-proyektu-metodychnyh-rekomendatsij-z-pidgotovky-zvitiv-z-otsinky-vplyvu-na-dovkilliya-dlya-hvostoshovyshh-ta-shlamonakopychuvachiv/>

4. Закон України «Про громадські об'єднання» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>

5. Роз'яснення Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України щодо заключення договорів про проведення громадського обговорення в процесі здійснення ОВД онлайн на платформі «ЕкоСистема». URL: <https://mepr.gov.ua/dogovor-pro-provedennya-gromadskogo-obgovorennya-v-protsesi-zdijsnennya-ovd-vidteper-mozhna-uklasty-onlajn-na-ekosystemi/>

6. Перелік видів обговорень та розмір плати за проведення громадського обговорення в процесі здійснення ОВД. URL: <https://eco.gov.ua/register/pereliv-vidiv-obgovoren-ta-rozmir-plati-za-provedennya-gromadskogo-obgovorennya-v-procesi-zdijsnennya-ocinki-vplyvu-na-dovkilliya>

7. Реєстр договорів на проведення громадських обговорень у процесі здійснення оцінки впливу на довкілля. URL: <https://eco.gov.ua/register/reestr-dogovoriv-na-provedennya-gromadskih-obgovoren-u-procesi-zdijsnennya-ocinki-vplyvu-na-dovkilliya>

8. Роз'яснення щодо проведення громадських слухань на період дії військового стану. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/otsinka-vplyvu-na-dovkilliya/gromadski-sluhannya/>

9. Положення про експертну комісію з оцінки впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1279-21#Text>

10. Кваліфікаційні вимоги до експертів з оцінки впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1280-21#n4>

11. Порядок ведення реєстру експертів з оцінки впливу на довкілля. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1281-21#n4>

12. Директиви Ради ЄС 85/337/ЕЕС від 27 червня 1985 р. щодо оцінки впливу на навколишнє середовище певних державних і приватних проєктів (Директива про ОВНС). URL: <https://menr.gov.ua/news/31278.html>

13. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті: міжнар. док. від 25 лют. 1991р.: ратифікований Законом України No 534- XIV від 19 берез. 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1999. - No 18. - Ст. 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/534-14>

14. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища (Орхуська Конвенція). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_015

15. Директива Європейського Парламенту та Ради 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля. URL: https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fzakon.isu.net.ua%2Fsites%2Fdefault%2Ffiles%2Fnormdocs%2Fdyrektyva_2001.doc&psig=AOvVaw1gU4yYuM7-y3Ky11TDIV_L&ust=1740056523854000&source=images&cd=vfe&opi=89978449&ved=0CAQQn5wMahcKEwiA4f3Y5c-LAxUAAAAAHQAAAAAQBA

16. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text

17. Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 грудня 2011 р. про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище (кодифікація) // Офіційний вісник ЄС, L 26, 28 січня 2012 р., с. 1-21. URL: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2011-92-es-pro-otsinku-vplyvu-okremykh-derzhavnykh-i-pryvatnykh-proektiv-na-navkolyshnje-seredovysche/>; http://env-approx.org/images/documents/toc/horizontal/Table_of_Concordance_Directive_EIA_NEW.pdf

18. Директива 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище // Офіційний вісник ЄС, L 197, 21 липня 2001 р., с. 30-37. URL: <http://enref.org/docs/dyrektyva-2001-42-es-pro-otsinku-vplyvu-okremykh-planiv-ta-prohram-na-navkolyshnje-seredovysche/>

19. Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами: Закон України No 237/94-ВР від 15 листопада 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - No 46. - Ст. 415. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012

20. Про затвердження Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України No 1629-IV від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - No 29. - Ст. 367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15>

Інформаційні ресурси:

1. Єдиний Реєстр ОВД на платформі «Екосистема». URL: <https://eco.gov.ua/categories/e-ovd>
2. Приклад звіту з післяпроєктного моніторингу. URL: <https://zelenodolsk.otg.dp.gov.ua/novini-ta-podiyi/novini/zvit-pislya-proektnogo-monitoringu>
3. Тренінг для представників бізнесу щодо функціонування нового Реєстру ОВД. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wHP1pc7rKIU>

4. Тренінг для представників громадськості щодо функціонування нового Реєстру ОВД. URL: [**https://www.youtube.com/watch?v=f4QMk-sJBBI**](https://www.youtube.com/watch?v=f4QMk-sJBBI)
5. Графік громадських слухань. URL: [**https://mepr.gov.ua/diyalnist/otsinka-vplyvu-na-dovkilliya/gromadski-sluhannya/**](https://mepr.gov.ua/diyalnist/otsinka-vplyvu-na-dovkilliya/gromadski-sluhannya/)
6. Відеозаписи громадських слухань. URL: [**https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D1%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F+%D1%8E%D1%82%D1%83%D0%B1**](https://www.youtube.com/results?search_query=%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B4%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D1%96%D0%BB%D0%BB%D1%8F+%D1%8E%D1%82%D1%83%D0%B1)